

Hervormde Gemeente Veenendaal

CHANOEKA

Chanoeka is een joods feest. Het is het feest van de inwijding van de Tempel. De eerste dag van dit feest, erev chanoeka, (erev is avond) begint na de zonsondergang van de 24e dag van de joodse maand kislew en duurt 8 dagen. Dit jaar (2015) begint het op 7 december en duurt tot en met 14 december.

Chanoeka is het enige belangrijke feest dat niet in de bijbel genoemd wordt. Het wordt gevierd ter herinnering aan de herinwijding van de Tempel in Jeruzalem door de Makkabeeën, nadat deze de Syriërs verslagen hadden. Dat is dus de tijd tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Jeruzalem was in handen van koning Antiochus IV 'Epifanes'. Hij wilde de stad helleniseren (vergrieksen) en plunderde de tempel, waar nu Zeus Olympios gediend zou moeten worden. Hij onderdrukte de joden op een verschrikkelijke manier. Het gebeurde dat wetsgetrouwe joden in tora-rollen verbrand werden. Op sabbat-vieren of zonen-besnijden stond de doodstraf! Dit leidde in 167 v.C. tot de opstand van de Makkabeeën, waarbij tenslotte Jeruzalem weer heroverd werd.

Op 25 kislew werd de tempel gereinigd van heidense smetten en opnieuw ingewijd; in het jaar 165 v.C. Daarbij neemt de vondst van een kruikje reine, kosjere olie, die gebruikt kon worden om de [menora](#) (kandelaar) in de tempel weer aan te steken, een belangrijke plaats in. Hoewel de hoeveelheid olie slechts voldoende was voor één dag bleef de lamp door een wonder acht dagen lang branden, precies genoeg voor de acht dagen die nodig waren om nieuwe heilige olie te bereiden.

Ook na de verwoesting van de Tempel in het jaar 70 bleef Chanoeka als lichtfeest gehandhaafd. Het viert het behoud van de eigen, joodse identiteit.

Als herinnering aan het wonder wordt zowel thuis als in de synagoge acht dagen lang een volgend lichtje van de [chanoekia](#) (speciale chanoeka-kandelaar met acht armen plus één), aangestoken met behulp van een extra lichtje, de dienaar (de sjamasj). Uiteindelijk staan er acht kaarsjes, plus de sjamasj, in de chanoekia te branden.

Zoals gezegd wordt het chanoekafeest nergens in het Oude Testament voorgeschreven, zoals de andere feesten. Dat kan ook niet, want deze gebeurtenis heeft in de periode tussen het OT en het NT plaatsgevonden. Maar *Chanoeka* wordt wel gevierd in het NT. Het was op dit feest - in Joh. 10:22 het *Feest van de tempelwijding genoemd* - dat Jezus gevraagd wordt of Hij de Messias is. 'Hoe lang houdt u ons nog in het onzekere? Als u de Christus bent, zeg het ons vrijuit.' (vs. 24). Een spannend moment; bij dit feest waarop de verovering van Jeruzalem herdacht werd kon zomaar weer de vlam in de pan slaan. Maar Jezus brengt op een heel andere manier heil. 'Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. En Ik geef hun eeuwig leven; en zij zullen beslist niet verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze uit Mijn hand rukken.'

Marja van Schothorst